

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра гуманітарних та фундаментальних юридичних дисциплін

**ПРОГРАМА ДЛЯ СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

**для абітурієнтів денної та заочної форм навчання
на основі повної загальної середньої освіти**

спеціальність

D8 «Право»

освітній ступінь

бакалавр

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Президент ТОВ «Харківський
університет»

Павло ОРЛОВ

27.04.2026 р.

Харків 2026

Програма для складання вступного іспиту з дисципліни «Історія України» для абітурієнтів денної та заочної форм навчання на основі повної загальної середньої освіти за спеціальністю D8 «Право». 2026 р. 18 с.

Програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних та фундаментальних юридичних дисциплін Товариства з обмеженою відповідальністю «Харківський університет», 2026 р. Протокол № 4 від «22» квітня 2026 р.

Розробник: кандидат історичних наук, доцент Л.М. Ямпольська

Затверджено на засіданні Вченої ради ТОВ «Харківський університет»
Протокол № 4 від 27.04.2026 р.

Набуває чинності згідно з наказом від 29.04.2026 р. № 24 .

Пояснювальна записка

Програму вступного випробування з історії України складено для осіб, які вступають на основі базової загальної середньої освіти на здобуття освітнього ступеня бакалавр. Програму розроблено на основі «Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з Історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти» (затвердженої Міністерством освіти і науки України, наказ № 696 від 26.06.2018 р.) та з врахуванням вимог і змісту Закону «Про повну загальну середню освіту» та Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

Програма передбачає перевірку рівня сформованості насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

хронологічна компетентність – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причино-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначити їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Розділ 1. Стародавня доба та доба середньовіччя

Тема 1. Первісне суспільство і перші державні утворення на території України

Час появи людини на території України. Антропогенез. Первісний лад на території України. Кам'яний вік на території України. Зміни в знаряддях праці і озброєнні. Неолітична революція. Трипільська культура. Кіммерійці, скіфи, сармати, їх суспільний лад, військова організація. Античні міста-держави Північного Причорномор'я: політичний устрій, соціальна структура. Основні теорії походження слов'ян. Східнослов'янські племена на терені України. Племінні і міжплемінні союзи східних слов'ян. Термін «Русь». Легенда про Кия.

Тема 2. Княжа доба: Київська Русь. Галицько-Волинське князівство

Перші київські князі: Аскольд і Дір. Роль християнської церкви в «одержавленні» варварських народів. Кирило та Мефодій: слов'янська абетка. Віщий Олег. Основні теорії походження давньоруської держави. Договори Русі з Візантією. Ольга – княгиня-християнка. Військові походи князя Святослава. Знищення Хазарського каганату. Хрещення Русі: легенди і реалії. Реформи Володимира Великого. Етнічний склад населення давньоруської держави. Соціальна структура суспільства: князі, бояри, дружина, духівництво, «люди». Економічний розвиток держави. Купці та гості. Уявлення про княжу владу в Київській Русі. Княжа дружина. Розквіт Київської Русі. Князь Ярослав Мудрий. «Руська правда». Зовнішня політика і міжнародні зв'язки Київської Русі. Русь і степ. Змійові вали. Знищення печенігів (1036 р.). Мова. Писемна культура. «Слово про Закон і благодать» пресвітера Іларіона. З'їзд князів у Любечі 1097 р.: «кождо да держить отчину свою». Причини роздроблення Київської держави. Боротьба князів за київський стіл. Половці в руському прикордонні. Галицька Русь. Ярослав Осмомисл. Об'єднання Галицької і Волинської Русі в єдине Галицько-Волинське князівство. Діяльність князів Романа

Мстиславовича і Данила Галицького. Галицько-Волинське князівство: етнічні процеси, розвиток господарства, ремесла і торгівлі. Княжа влада і участь бояр в управлінні державою. Походи Батия і створення Золотої Орди. Характер монгольського панування на землях Русі. Взаємовідносини Галицько-Волинського князівства із Золотою Ордою, Угорщиною, Польщею, Литвою. Внутріполітична криза та занепад Галицько-Волинської держави. Літописання. Повість минулих літ. «Слово о полку Ігореві». Етимологія етноніму «Україна».

Тема 3. Литовсько-Польська доба

Політична ситуація у Східній Європі в XIV - першій половині XVI ст. Захоплення основного масиву українських земель Литовським князівством. «Литовсько-Руська держава». Особливості становища земель Русі у складі Литви. Руські удільні князівства. Включення Буковини до складу Молдавського князівства. Закарпаття під владою Угорщини. Анексія частини руських земель Польщею. Руська і Римська церква: перші досвіди співжиття. Етнічна строкатість міст: німці, поляки, євреї, русини, вірмени. Міста з магдебурзьким правом. Цехи. Шляхетські вольності. Кревська унія 1385 р. Ягайло і Вітовт. Грюнвальдська битва. Свидригайло і громадянська війна 1432-1440 рр. Волинь Свидригайда. Київщина Олельковичів. Київська митрополія. Співжиття православних з католиками. Міське життя. Права магнатів і шляхти. Виникнення українського козацтва (сер. XIV - середина XVI ст.). Становлення Кримського ханства. Кримське ханство – васал Османської імперії. Напади татарських і турецьких загонів на землі Русі Литви, Польщі їх руйнівні наслідки. Соціально-економічний розвиток земель Русі. Перехід до фільваркового господарства. Процес закріпачення українського селянства. Перші згадки про козаків. Генеза українського козацтва. Дике поле. Остафій Дашкович. Бернард Претвич. Перша Запорізька Січ. Дмитро Вишневецький. Устрій Січі, культура і побут запорізьких козаків.

Розділ 2. Ранній новий час

Тема 4. Українські землі під владою Речі Посполитої

Люблінський сейм 1569 р. Перехід українських земель під владу Польської Корони. Люблінська унія 1569 р. Створення Речі Посполитої – держави «двох народів». Шляхетська колонізація степової України. Поляки в Україні як адміністратори та землевласники. Поява єврейського населення в степовій смузі України. Острозька академія 1576 р. Василь-Костянтин Острозький – «некоронований король Русі». Острозька Біблія 1581 р. Єзуїтські колегії на українських теренах. Петро Скарга: «Про єдність Божої церкви». Шляхта та міщанство в обороні православ'я. Львівське Успенське братство. Перша руська друкарня (1573 р.). «Апостол» і «Буквар» (1574 р.) Іван Федорович. Львівська братська школа (1585 р.). Брестська церковна унія 1596 р.: причини та наслідки. Полемічна література. Герасим Смотрицький. Стефан Зизаній. Іван Вишенський. Мелетій Смотрицький. Сильвестр Косов. Рішення сейму Речі Посполитої про право непідлеглості Києво-Печерського монастиря уніатському митрополитові (1603 р.). Київське Богоявленське братство. Київська братська школа (1615 р.). Відновлення православної ієрархії (1620 р.). Митрополит Іов Борецький. «Статті заспокоєння грецької релігії» 1632 р. Митрополит Петро Могила (1632-1647 рр.). Піднесення православної церкви. Требник Могили 1646 р. Православний катехізис 1645 р. Києво-Могилянський колегіум. Створення реєстрового козацтва. Права та обов'язки реєстровців. Значне козацтво. Участь реєстрових козаків у походах проти Московії на початку XVII ст. Хотинська війна 1621 р. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Козацько-селянські повстання в Україні кінця XVI — першої третини XVII ст. Криштоф Косинський. Северин Наливайко. Військове мистецтво запорізьких козаків. Морські походи запорізьких козаків. Козацькі війни 1625-1638 рр. Марко Жмайло. Куруківська угода. Повстання під проводом Тараса Трясило. Фортеця Кодак. Іван Сулима. Ординація Війська Запорізького реєстрового 1638 р. Повстання Яківа Остряниці та Дмитра Гуні.

Козацька рада в урочищі Маслів Став.

Тема 5. Національно-визвольна війна українського народу середини

XVII ст.

Причини, характер, рушійні сили і початок Національно-визвольної війни. Богдан Хмельницький: людина і міф. Періодизація війни, її основні етапи. Битви під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями. Облога Львова. Зборівський договір з Польщею. Зовнішня політика Б. Хмельницького. Відносини з Москвою, Кримським ханством, Туреччиною, Швецією. Молдавські походи. Битва під Берестечком. Білоцерківський договір. Битва під Батогом. Полковники Б. Хмельницького. Максим Кривоніс. Бої під Жванцем. Кам'янецька угода. Формування української козацької держави. Новий адміністративно-територіальний поділ. Органи влади і управління. Полково-сотенна система. Запровадження податків. Переяславська рада та Березневі статті 1654 р.: входження під високу руку московського царя. Оцінка відносин між Москвою і Україною. Відновлення війни з Польщею. Військові дії українських козаків та московських військ у 1654 — 1656 рр. Віленське перемир'я. Похід українського експедиційного корпусу разом з західними союзниками на Польщу у 1656 р. Завершальний етап війни. Смерть Б. Хмельницького, оцінки його діяльності.

Тема 6. Козацький гетьманат (друга половина XVII - XVIII ст.) Гетьмани

Ю. Хмельницький, І. Виговський. Громадянська війна (доба «руїни» 1658-1686 рр.): причини, характер, наслідки. Гадяцька угода 1658 р.: спроба повернутися у звичний світ. Війна з Москвою. Битва під Конотопом. Боротьба старшинських угруповань за владу. Суперництво промосковської, пропольської, протурецької груп. Захоплення Лівобережжя московськими військами. Ю.Хмельницький. Переяславські статті 1659 р. Чорна рада у Ніжині (1663 р.). Поділ України на Лівобережну та Правобережну. Гетьман І.Брюховецький. Московські статті 1665 р. Зміна статусу Гетьманщини. Андрусівське перемир'я між Москвою і Польщею 1667 р. Кордони та б

адміністративно-територіальний устрій Гетьманщини. Політика Запорізької Січі. І.Сірко. Державницька діяльність П.Дорошенка. Бучацька угода 1672 р. і Україна. Гетьмани Д.Многогрішний, І.Самойлович. Вічний мир між Москвою і Польщею 1686 р.. Прихід до влади І.Мазепи. Знищення козацької держави на Правобережжі. Україна і Північна війна. Полтавська битва (1709 р.). П.Орлик та його проект Конституції (1710 р.). Українська політика Петра і Гетьмани І.Скоропадський, П.Полуботок, Д.Апостол. Органи самодержавного управління Україною. Перша і друга Малоросійські колегії. Рух опришків. Гайдамаки. Коліївщина 1768 р. Погіршення становища українців на Правобережжі. Ліквідація гетьманщини і Запорізької Січі. Подальша доля козацтва. Заселення і колонізація Південної України. Культурне життя на українських землях другої половини XVII-XVIII ст.

Розділ 3. Новий час

Тема 7. Українські землі у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій

Поділи Речі Посполитої. Інкорпорація Правобережної України до складу Російської імперії, а Західної – до Австрійської. Адміністративно-територіальний устрій в українських землях у складі імперій. Населення. Завершення процесу формування української етнічної території і консолідація етнічних рис українського народу. Система самодержавних органів управління Україною. Соціально-економічний розвиток України в першій половині XIX ст. Криза феодально-кріпосницької системи. Найрозвиненіші галузі промисловості і сільського господарства. Початок промислового перевороту. Україна і війна з Наполеоном 1812 р. Військові поселення. Суспільно-політичні рухи 20-30-х рр. Виникнення таємних товариств. Декабристи в Україні. Розвиток історичних знань. Кирило- Мефодіївське братство: склад учасників, програмні документи, значення. М. Костомаров, Т. Шевченко. Ліберальні реформи 60-70-х рр. в Російській імперії і особливості їх

проведення в Україні. Скасування кріпацтва (1861 р). Земська реформа (1864 р.). Судова реформа (1864 р.). Українофільство. «Хлопомани». В. Антонович. Громади. Громадівський федералізм і громадівський соціалізм. М. Драгоманов. Посилення національного гніту. Валуєвський циркуляр і Емський указ. Перші робітничі організації. Проникнення марксизму в Україну. Особливості розвитку економіки України в кінці XIX ст. Завершення промислового перевороту. Індустріалізація. Урбанізація. Розвиток залізниць. Піднесення Донбасу. Західноукраїнські землі у складі Австрії та Австро-Угорщини. Особливості політичного та адміністративного устрою. Події революції 1848 р. в Україні. Головна Руська рада. Москвофіли і народовці. Стосунки західних українців з поляками: «угодовство», «нова ера», їх наслідки. Трудова еміграція з України.

Тема 8: Українські землі на початку XX ст.

Зародження політичних партій в Україні та їх диференціація. РУП. «Самостійна Україна» Миколи Міхновського. Перша російська революція 1905-1907 рр. передумови, характер, особливості та рушійні сили. Стратегія і тактика різних політичних сил в революції. Революційні події в Україні в 1905-1907 рр. Військово-польові суди. Аграрна реформа Столипіна та її проведення в Україні. Переселення українських селян до Сибіру і на Далекий Схід. Українське питання в Російській Думі. Особливості політичного та соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у 1900-1914 рр. Українське питання в Австрійському Рейхстазі.

Україна в роки першої світової війни. Україна в планах іноземних загарбників. Основні воєнні дії на території України в 1914-1917 рр. Господарська розруха і погіршення становища народу. Антиукраїнська політика військових адміністрацій Росії та Австро-Угорщини на українських землях. Політичні течії та партії, їх тактика і діяльність в умовах війни. Загальна (головна) Українська рада. Українські січові стрільці.

Розділ 4. Новітній час

Тема 9. Україна в роки національно-визвольних змагань (1917-1921 рр.)

Лютнева буржуазно-демократична революція і піднесення національно-визвольного руху в Україні. Виникнення органів влади Тимчасового уряду і рад робітничих, і солдатських депутатів. Створення і діяльність Центральної Ради, її боротьба за автономію України. Стосунки з Тимчасовим урядом, характер української автономії. Трикутник політичних сил в Україні М. Грушевський, В. Винниченко, С. Петлюра. Національний конгрес. I та II універсали Центральної Ради. Мала Рада і Генеральний секретаріат, місцеві органи Центральної Ради. Утворення української автономії. Українські політичні партії. Жовтнева революція в Петрограді і динаміка політичних змін в Україні. III Універсал та проголошення Української Народної Республіки. I Всеукраїнський з'їзд Рад. Дві ідеї та практика в національно-державному будівництві. Проголошення Радянської влади в Україні. Відносини між Радянською Росією і УНР. Інтервенція Радянської Росії в Україну. IV Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності України. Аграрне і робітниче питання на Україні. Соціальна політика Центральної Ради. Брестський мир і Україна. Німецькі та австрійські війська в Україні. Повстансько-партизанська боротьба. Українська держава гетьмана П. Скоропадського. Внутрішня і зовнішня політика. Західноукраїнська Народна Республіка. Українська Національна Рада. Вибори до Української Національної Ради. Соціально-економічна політика. Створення Галицької армії. Війна з Польщею. Директорія УНР. Трудовий конгрес. Проголошення акту Злуки УНР та ЗУНР. Політика Радянської влади в Україні в 1919-1921 рр. «Воєнний комунізм». Прийняття першої конституції УРСР та радянське будівництво. ВУНК, міліція. Терор. Денікінщина. Радянсько-польська війна. Завершення громадянської війни, 8 її підсумки та уроки. Ризький мир і українське питання. Поділ України. Зміна міжнародно-правового статусу республіки.

Тема 10. УРСР (1921–1939 рр.). Західноукраїнські землі між двома світовими війнами

Міжнародне і внутрішнє становище України на початку 20-х рр. Перехід до нової економічної політики. Суть непу. Причини згорання непу. Україна і утворення СРСР. Договірна федерація. План автономізації. Позиція українського керівництва щодо утворення СРСР. Остаточна ліквідація суверенітету республіки. Національна політика в Україні в 20-х роках. Національний комунізм. Передумови відродження 20-х років. Боротьба проти інакомислення, утвердження політичного та ідеологічного монополізму комуністичної партії. Форсована індустріалізація, її наслідки. Урбанізація. Утворення адміністративно-командної системи управління. Перші п'ятирічки. Недооцінка розвитку соціально-орієнтованих галузей економіки. Стан промисловості України в кінці 30-х років. Здійснення сталінської примусової суцільної колективізації. Політика розкуркулювання. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні: причини і наслідки. Сільське господарство України напередодні Великої Вітчизняної війни. Посилення тоталітарного режиму. Становлення особистої диктатури Сталіна. Масові репресії 30-х років. Конституція 1937 р., її декларативний характер.

Становище західноукраїнських земель у складі Польської держави. Режим «пацифікації» і «осадництва». Основні політичні партії, їх діяльність. Пакт Молотова-Рібентропа. Приєднання Західної України до УРСР у складі СРСР. Радянська Радянська Україна. Репресії. Депортації. Карпатська Україна.

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Загарбницькі плани фашистського рейху щодо України. Оборонні бої радянських військ на Україні (оборона Одеси, Севастополя, Києва). Причини невдач Червоної Армії у перший період війни. Створення надзвичайних органів державної влади і державного управління. Перебудова економіки для потреб фронту. Евакуація на схід. Німецько-фашистський терористичний режим на тимчасово окупованій території. Діяльність ОУН-УПА: неоднозначність оцінок. Національно-визвольна ідея та її реалізація в націоналістичному русі. Боротьба українського народу проти окупантів.

Радянські партизани. Сталінградська битва. Курська битва. Визволення Харкова. Битва за Дніпро. Вигнання німців та їх сателітів з Лівобережної України і Донбасу. Визволення Києва. Звільнення від фашистів Правобережної України і Закарпаття. Корсунь-Шевченківська битва, визволення Одеси. Перемога в Криму. Завершення вигнання окупантів з території України. Внесок народу України розгром фашистської Німеччини. Діяльність працівників науки і культури в радянському тилу. Возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. Перші кроки відбудови. Проблема визнання західних кордонів України. Кримська конференція і Україна. Підсумки та уроки другої світової війни. Україна і створення ООН.

Тема 12. Україна в 1945-1991 рр.: трансформації суспільного розвитку
Наслідки війни та відбудова зруйнованого господарства. Етнічні та соціальні процеси. Посуха і голод 1946-1947 рр. Перетворення в західних областях України. Львівський церковний собор 1946 р. і ліквідація української греко-католицької церкви. Підпільно-партизанська боротьба ОУН.-УПА проти радянської влади. "Відлига". Часткова десталінізація, її непослідовний характер. Спроби лібералізації політичного режиму. Початок реабілітації жертв сталінських репресій. Економічний розвиток України у 50-ті на поч. 60-х рр. Реформи і експерименти. Вхідження Криму до складу України. Аграрна політика. Перебудова державного апарату. Наслідки експериментів М.С. Хрущова. Урядові зміни в 1964 р. та їх вплив на Україну. Україна в роки «застою». Загальна криза суспільства. Аграрна політика в 60-ті роки. Спроба економічної реформи в промисловості. Посилення централізованої командно-адміністративної системи управління і обмеження суверенітету республіки. Наростання застійних явищ в соціально-економічному розвитку України. Загострення продовольчої, екологічної, житлової та ін. проблем. Суперечливий характер розвитку економіки. Концепція «єдиного радянського народу». Русифікація. Негативні явища в розвитку духовного життя. Витіснення української мови з різних сфер суспільного життя. Ігнорування національних факторів. Дисидентський рух, його основні напрями і учасники. Політичні

репресії. Конституція УРСР 1978 р. та її декларативний характер. Особливості політики «перебудови» в Україні. Спроби реформ політичної системи та економіки. Неспроможність вирішення економічних проблем командно-адміністративними методами. Лібералізація радянської системи. Гласність. Виникнення Народного Руху та його діяльність. Чорнобильська трагедія та її наслідки. Падіння впливу КПРС. Формування політичних партій, становлення багатопартійності. Вибори до Рад 1989-1990 рр. Дезінтеграційні процеси. Боротьба за незалежність України. Спроба державного перевороту (серпень 1991 р.)

Розпад СРСР. Проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 р. та вибори президента України.

Тема 13. Розбудова незалежної держави Україна

Проблеми становлення незалежності України. Україна і утворення СНД. Міжнародне визнання України. Державотворчі процеси і політичне життя в Україні. Основні політичні партії і сили. Політична боротьба у Верховній Раді. «Група 239» і «Народна рада». Діяльність президента Л.М. Кравчука. Національне відродження. Національні меншості на Україні. Релігійне життя в Україні. Міжконфесійні відносини. Причини та наслідки економічної кризи в Україні. Спроби економічних реформ. Гіперінфляція. Введення тимчасової валюти – купоно-карбованців. Аграрна політика. Проблеми приватизації. Падіння рівня життя народу. Соціальне розшарування. Зростання злочинності. Зовнішня політика України. Ядерна політика України. Зовнішньополітичні пріоритети України. Відносини з Росією і США. Україна і НАТО. Кримське питання та проблеми Чорноморського флоту. Україні й інші держави СНД. Українська діаспора. Зовнішньоекономічна діяльність. Вибори в Верховну раду та президентські вибори 1994 р. Діяльність президента Л.Д. Кучми. Конституційний договір 8 червня 1995 р. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 р. Введення національної валюти – гривні (вересень 1996 р.) Прискорення приватизації і перші ознаки фінансово-економічної стабілізації. Основні напрями економічної політики уряду на сучасному етапі. Вибори в

Верховну Раду і місцеві органи влади в березні 1998 р. Основні партії та блоки, їх програми. Наслідки виборів, політична боротьба на сучасному етапі. Вибори 2004 р. «Помаранчева революція». Визнання Верховним судом України недійсними результатів другого туру виборів 26 грудня 2004 р. Політична реформа - створення парламентсько-президентської моделі державного управління. Діяльність президента В. Ющенка. Політична криза в Україні. Світова економічна криза кінця першого десятиліття XXI ст. Її наслідки для України. Вибори президента 2010 р. Розвиток конституційного процесу в Україні. Повернення до президентсько-парламентської моделі (рішення Конституційного суду від 30.09.2010 р.). Зміни законодавства про вибори до парламенту (введення мажоритарно-пропорційної системи). Основи зовнішньої політики України. Україна – ЄС. Майдан 2013-2014 – антикорупційна революція. Електоральна революція.

Список орієнтовних питань до вступного іспиту:

1. Неолітична революція.
2. Доба мезоліту та неоліту на території України.
3. Бронзовий та залізний віки на території України.
4. Скіфсько-сарматська епоха на території України.
5. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Антична спадщина й Україна.
6. Проблема походження слов'ян. Східнослов'янські племена на території України.
7. Передумови й основні фактори становлення Київської Русі
8. Політичний лад Київської Русі.
9. Соціально-економічний розвиток Київської Русі (IX-XII століття).
10. Державно-політична та військова діяльність княгині Ольги та князя Святослава.
11. Державно-політична та військова діяльність великих київських князів Олега, Ігоря.
12. Київська Русь за часів князя Володимира Великого. Запровадження християнства на Русі.
13. Внутрішньополітична й зовнішньополітична діяльність князя Ярослава Мудрого.
14. Причини феодальної роздробленості Русі.
15. Галицько-Волинська держава. Князь Данило Галицький.

16. Захоплення українських земель Литвою.
17. Боротьба України-Русі проти монголо-татарської навали.
18. Політичний устрій українських земель у складі Великого князівства Литовського.
19. Соціально-економічний розвиток українських земель у XV-XVI століттях.
20. Загарбання українських земель Польщею. Посилення національно-релігійного гніту.
21. Релігійне життя в Україні у XVI ст. Берестейська церковна унія.
22. Українське козацтво: час виникнення, причини, джерела й територія формування.
23. Запорізька Січ (XVI - перша половина XVII століття): військово-адміністративний устрій, культура, побут.
24. Українське козацтво як історичний феномен.
25. Козацько-селянські повстання в Україні кінця XVI - 20-30-х років XVII століття.
26. Військово-політична діяльність гетьмана П.Сагайдачного.
27. Причини, характер, рушійні сили, періодизація Національної революції і Визвольної війни.
28. Національна революція 1648 року.
29. Основні події Визвольної війни в 1649-1653 роках.
30. Формування української державності в ході Визвольної війни.

31. Переяславська рада та Березневі статті (1654), їх оцінка в історіографії.
32. Зовнішня політика уряду Б.Хмельницького.
33. Військово-політична діяльність Б.Хмельницького.
34. Основні підсумки та уроки Визвольної війни середини XVII століття.
35. Руїна: причини, характер, наслідки.
36. Розвиток Слобідської України в другій половині XVII-XVIII століття.
37. Гетьманування І. Мазепи.
38. Україна й Північна війна.
39. Інкорпораційна політика російського царизму щодо України в XVIII столітті.
40. Ліквідація гетьманщини й Запорізької Січі.
41. Визвольна боротьба українського народу в XVIII столітті.
42. Приєднання Правобережної й Південної України до Росії та його геополітичні наслідки.
43. Національно-культурне Відродження наприкінці XVIII - у першій половині XIX століття.
44. Соціально-економічний розвиток України в XVIII столітті.
45. Соціально-економічний розвиток України в першій половині XIX століття в складі Російської імперії.
46. Суспільно-політичні рухи в Україні в 20-х роках XIX століття.
47. Кирило-Мефодіївське братство, його програмні документи.
48. Західноукраїнські землі в складі Австрійської імперії (XIX століття).
49. Скасування кріпосного права й особливості проведення селянської реформи в Україні.

50. Ліберальні реформи 60-70-х років XIX століття в Росії і їх проведення в Україні.
51. Розвиток національного руху в Україні в другій половині XIX століття.
52. Суспільно-політичні рухи в Україні в другій половині XIX століття.
53. Особливості розвитку економіки України в другій половині XIX століття.
54. Соціально-економічний розвиток України на початку XX століття.
55. Зародження політичних партій в Україні.
56. Україна в період революції 1905-1907 років. Піднесення національно-визвольного руху.
57. Аграрна політика Столипіна П.А. і її проведення в Україні.
58. Україна в роки I світової війни.
59. Утворення Української Центральної ради і її політична діяльність у березні-травні 1917 року.
60. Боротьба УЦР за автономію України. Перший і другий Універсали Центральної Ради.
61. Проголошення УНР. III Універсал Української Центральної Ради. Політична боротьба на Україні в листопаді 1917 року.
62. Створення в Україні радянського уряду. Вторгнення більшовицьких військ з Росії. IV Універсал Української Центральної Ради.
63. Брестський мир і Україна. Німецькі та Австро-Угорські війська в Україні.
64. Українська держава гетьмана Скоропадського П.П.
65. Політика радянської влади в Україні. "Воєнний комунізм".
66. ЗУНР
67. Україна в добу Директорії. Проголошення акту соборності України.
68. Військово-політичне становище в Україні в 1919-1920 роках.
69. Завершення національно-демократичної революції в Україні, її наслідки.
70. НЕП в Україні: суть, особливості впровадження, причини згорання.
71. Україна й утворення СРСР.
72. Політика коренізації й українське Відродження 20-х років XX століття.
73. Політика форсованої індустріалізації і її наслідки в Україні.
74. Голодомор 1932-1933 років.
75. Примусова колективізація сільського господарства України.
76. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні Масові репресії.
77. Західноукраїнські землі в 20-30-х роках XX століття.
78. Початок другої світової війни. Приєднання Західної України до УРСР.
79. Початок війни між Німеччиною і СРСР. Бойові дії на території України в 1941 році.
80. Дії радянських партизан і ОУН-УПА в період другої світової війни.
81. Німецький окупаційний режим в Україні.
82. Звільнення України від нацистської окупації.
83. Наслідки другої світової війни й відбудова економіки України.
84. «Радянізація» західних областей України. Загострення політичної боротьби в 40-50-ті роки XX століття.
85. Спроби лібералізації політичного режиму (1953-1964 роки).
86. Реформи Хрущова М.С., їх характер, спрямованість і вплив на Україну.

87. Спроби економічних реформ 1965-1970 років.
88. Зростання кризових явищ в економічному, політичному, культурному житті в 70-80-ті роки ХХ століття. Обмеження прав України. Русифікація.
89. Особливості політики «перебудови» в Україні. Боротьба за незалежність України.
90. Становлення та розвиток багатопартійності в сучасній Україні. Класифікація політичних партій.
91. Проголошення незалежності України й перші кроки розбудови суверенної держави (1991-1994 роки).
92. Прийняття конституції України 1996 року. Зміни в Конституції.
93. Вибори 2004 р. «Помаранчева революція». Політична реформа-створення парламентсько-президентської моделі державного управління.
94. Діяльність президента В. Ющенка. Політична криза в Україні. Світова економічна криза кінця першого десятиліття ХХІ ст. Її наслідки для України.
95. Вибори президента 2010 р. Розвиток конституційного процесу в Україні. Повернення до президентсько-парламентської моделі.
96. Основи зовнішньої політики України. Україна – ЄС.
97. Майдан 2014-2015 рр.: причини та наслідки. Зміна влади в Україні.
98. Анексія Криму Російською Федерацією.
99. АТО на сході України. Окупація російськими військами частини Донбасу.
100. Державна символіка України.
101. 30 років Незалежності: політичні, економічні, соціальні наслідки.

Рекомендована література:

1. Бойко О.Д. Історія України. Навч. посібн. 3-тє видання доповнене. Київ: Академвидав, 2023. 560 с.
2. Бурнейко І.О., Наумчук О.В., Крижановська М.Є., Штанько О.Ф. Історія України: підручник для 8 класу ЗНЗ. ТОВ «Видавництво «Астон», 2021.
3. Буштрук О.В. Історія України: навч. посібник. 7-8 кл. Харків: Країна мрій, 2003. 248 с.
4. Герасимчук В. Історія України. Хронологія подій. Довідник для ЗНО. Київ, 2019. 80 с.
5. Греченко В.А. Історія світової та української культури з тестовими завданнями. Київ: Літера. 2009. 414 с.
6. Грицак Ярослав. Нарис історії України: Формування модерної української нації ХІХ –ХХ ст.. К.: Генеза, 2006. 360 с. URL: <http://uamoderna.com/biblioteka/hrytsak-naryse-istorii-ukrainy>
7. Грушевський М. С. Історія України-Руси. Львів, 2010. 470 с. URL: <http://history.org.ua/?libid=11086>
8. Магочій Павло-Роберт. Ілюстрована історія України / Переклав з англійської С. Біленький. Київ: Критика, 2012. 448 с. URL:

<http://history.org.ua/?libid=10081>

9. Капелер Андреас. Мала історія України / Пер. з німецької. Київ: "К.І.С.", 2007. 264 с. URL: <http://history.org.ua/?libid=5677>

10. Сорочинська Наталія. Історія України. Комплексне видання для підготовки до ЗНО. Київ, 2023. 530 с.

11. Харькова Надія. Історія України. Повний курс у 49 таблицях. Опорний конспект. Київ, 2023. 59 с.

12. Яковенко Наталя. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття». Київ: Генеза, 1997. 312 с. URL: http://history.franko.lviv.ua/yak_content.htm

Інформаційні джерела:

1. Історія України: матеріали до підготовки. URL: <https://osvita.ua/test/training/materialy-instrumenty/88304/>

2. ЗНО-онлайн. Історія України: завдання за темами. URL: <https://zno.osvita.ua/ukraine-history/tema.html>

3. Історія України в історіях. Повний курс з історії України для підготовки до ЗНО. URL: <https://ed-era.com/projects/znohistory/>